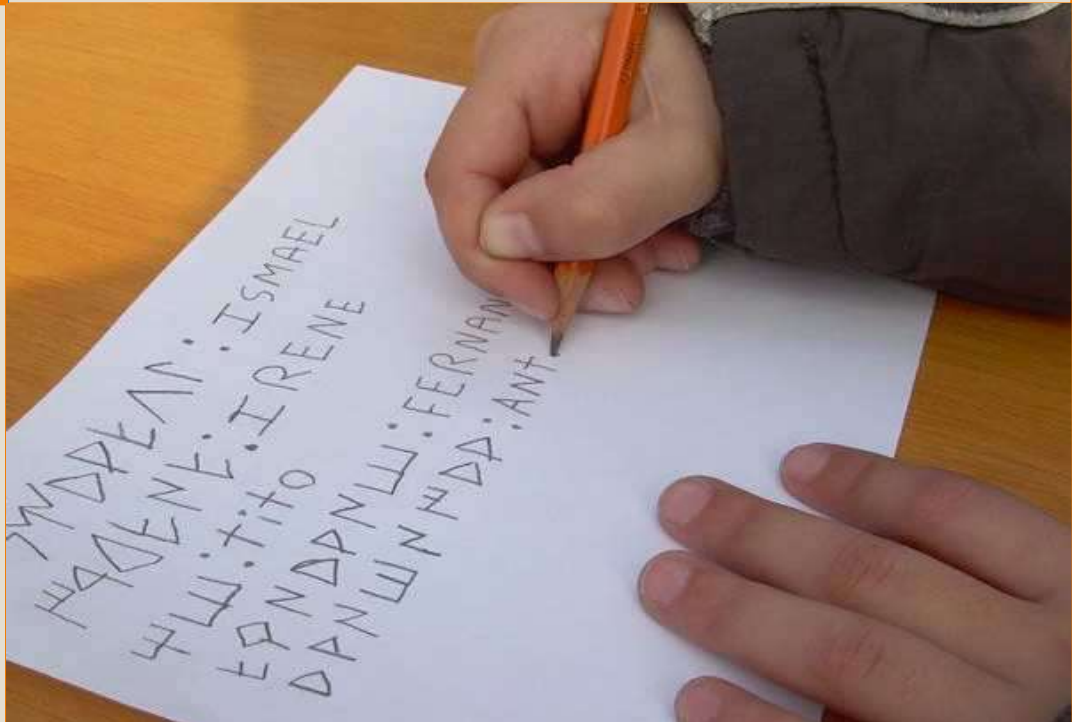

Visita-Taller
Cicle
Superior
Primària

“Saps què hi diu?”
Guió pel docent

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

FACTA NON VERBA

Museu Ca n'Oliver

Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver

C/ València, 19

08290 - Cerdanyola del Vallès

Telèfon: 93 580 45 00

Fotografies

Copyright : Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver

Informació pràctica visita Ca n'Oliver

Amb el seu programa educatiu, el Museu de Ca n'Oliver convida les escoles i instituts a fer que els seus infants i joves s'acostin a descobrir diversos aspectes sobre la cultura ibèrica a través del poblat ibèric de Ca n'Oliver. La proposta educativa s'adreça tant a l'Educació Primària com a l'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat.

Les activitats, visites i tallers que es duen a terme des del Museu de Ca n'Oliver estan destinades a afavorir el coneixement del nostre passat, amb el patrimoni com a eina d'aprenentatge i recurs per a l'educació. Aquesta guia té l'objectiu de compartir amb els docents tots els aspectes que s'han considerat en el disseny de la proposta per tal de preparar la visita i facilitar el seu aprofitament a l'aula.

Com reservar l'activitat

Per tal de programar les diferents activitats cal fer una reserva prèvia posant-se en contacte amb el Museu de Ca n'Oliver:

- a través de la pàgina web: <http://www.museucanoliver.cat/>
- per mail: museucanoliver@cerdanyola.cat
- per telèfon: 93 580 45 00
- Centre Educatius de Cerdanyola del Vallès: a través del programa Cerdanyola Educa www.cerdanyola.cat/educa

---

Informació pràctica visita Ca n'Oliver

On som i com arribar

Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver

C/ València, 19

08290 - Cerdanyola del Vallès

Com arribar

En transport públic:

RENFE rodalies línies C-4 i C-7

AUTOBUSOS INTERURBANS: Sarbús línies E-3, A-4, A-7 i B-2 i B-4

URBANS: 1 i 2

En transport privat:

AP-7 (B-30)

C-58

El poblat ibèric de Ca n'Oliver

El Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver és un conjunt patrimonial format per un museu i un jaciment arqueològic que es troben al cim del turó de Ca n'Oliver de Cerdanyola i que forma part dels darrers contraforts de la serra de Collserola.

A mitjans del segle VI aC va desenvolupar-se la cultura ibèrica, repartida en tribus, en una franja costanera de la Península Ibèrica des del sud de França fins a Andalusia. Aquesta cultura neix com a resultat de l'evolució dels pobles de l'edat del ferro que ja vivien en aquestes contrades gràcies als contactes amb els pobles vinguts de la Mediterrània, especialment fenicis i grecs. Ca n'Oliver va ser un important centre d'acumulació d'excedent agrícola de la tribu dels Laietans, que va ser la base d'un actiu comerç amb els pobles de la Mediterrània (cartaginesos, grecs i, més tard, romans). El poblat de Ca n'Oliver, que va estar habitat entre el 550 i el 50 aC, presenta una estructura urbana en terrasses que s'adapta al turó des del qual, les elits que residien, controlaven un ampli territori de la plana vallesana on hi havia altres assentaments de menor entitat.

El poblat està museïtzat i s'hi han reproduït tres edificis ibèrics d'èpoques i funció diferents. La visita ens permet descobrir com era un poblat ibèric encimbellat amb els seus barris i carrers, el seu sistema de defensa, la seva evolució, la tipologia dels habitatges i dels espais artesans, el camp de sitges on s'emmagatzemaven els cereals i molts aspectes relacionats amb la vida quotidiana dels seus habitants.

El Museu de Ca n'Oliver

El Museu s'aixeca a l'interior d'una antiga pedrera de tal manera que s'integra en el turó i en recupera el perfil original. El Museu està dividit en dues plantes i una terrassa. A la planta baixa es troben els magatzems, la biblioteca i la part tècnica. Al primer pis hi ha dues sales d'exposició. A la permanent s'hi exposen més de 500 objectes trobats a les excavacions arqueològiques dels jaciments de Cerdanyola, la majoria procedents del poblat de Ca n'Oliver. L'altra sala és un espai on s'exhibeixen les exposicions temporals que acull el museu.

La visita a l'exposició, "Cerdanyola, terra d'ibers", ens permet conèixer l'origen i evolució de la cultura ibèrica, l'organització i composició de la societat, la relació entre les comunitats humanes i el seu entorn natural i el món de les creences, entre d'altres aspectes. A més de les troballes arqueològiques, l'exposició compta amb els audiovisuals, els interactius i d'altres recursos expositius per tal d'endinsar-nos en la cultura ibèrica. Però més important, a través del menjar, els vestits, les feines i l'escriptura, ens ajudarà a entendre com vivien i com era la vida quotidiana de les dones, els homes, la gent gran o els infants que van viure al territori on avui dia hi vivim nosaltres.

Guió didàctic “Saps què hi diu?”

Una de les característiques de les cultures protohistòriques és l'ús de l'escriptura. En el cas dels ibers, la seva escriptura és un dels enigmes encara vius. Els pobles protohistòrics que van ser el substrat de la posterior cultura ibèrica no tenien escriptura. Però el contacte amb els pobles colonitzadors que sí en tenien com els grecs, fenicis i púnics va fer que es desenvolupés aquest gran avenç.

Com en d'altres cultures, l'escriptura no estava a l'abast de tothom; una de les raons és l'àmbit en el que trobem inscripcions. Els ibers van usar l'escriptura lligada principalment a l'elit, l'administració, el món funerari i la religió. Una altra raó és el sistema d'escriptura: no totes les llengües disposen d'un alfabet que permet un aprenentatge més fàcil. A més, l'estudi de les inscripcions ens mostra la diversitat de llengües ibèriques que hi havia.

Els materials sobre els que podem trobar inscripcions són molt diversos: tenim esteles i elements en pedra de caràcter més monumental. També en tenim de més senzill com en ceràmiques, tant pintades com incises, algunes d'elles fins i tot reciclades. I també podem trobar inscripcions en materials més preuats com els metalls.

I com els ibers no són els únics que tenien escriptures a la Mediterrània, convidem l'alumnat a escriure en els diferents alfabetos que hi havia a la Mediterrània en l'antiguitat: en jeroglífics egipcis, amb l'alfabet grec i romà i en iber. Sobre ceràmica, paper, tauletes de cera i metall, pintarem i inscriurem el nostre nom en els diferents alfabetos. Fes d'escriba!

---

1. Objectius didàctics

- Descobrir el Museu i el jaciment de Ca n'Oliver.
- Conèixer la cultura i les formes de vida ibèriques.
- Observar restes materials d'altres temps a fi d'aproximar antiguitat i funció.
- Deducir les diferents cultures de la Mediterrània que existien contemporànies als ibers.
- Reconèixer els diferents suports de l'escriptura ibèrica.
- Comparar els diferents alfabets existents a la Mediterrània durant l'antiguitat.
- Posar en valor l'arqueologia com a ciència que ens ajuda a entendre el passat.
- Treure conclusions generals raonades a partir de la informació que s'ha rebut .
- Utilitzar i ampliar diferents nocions relacionades amb el temps passat i present.
- Habituar-se a l'estudi científic d'un període històric.
- Tenir una actitud de rebuig davant l'espoliació de béns artístics i arqueològics.
- Reflexionar sobre la importància de conservar els monuments, font de coneixement de la història.
- Tenir una actitud respectuosa a l'hora de fer una visita a un Museu.
- Valorar el patrimoni arqueològic com a herència i llegat dels grups humans i manifestació de la seva riquesa i diversitat.
- Utilitzar la llengua com a eina per construir coneixement, per comunicar-lo i per compartir-lo amb els altres.

2. Què cal saber abans de fer l'activitat?

Per tal d'aprofitar al màxim la visita-taller proposem que l'alumnat prèviament treballi a l'aula alguns aspectes com ara els següents:

- Saber què és un museu.
- Saber situar cronològicament la cultura ibèrica.
- Tenir nocions de les cultures amb escriptura de la Mediterrània.
- Conèixer l'existència de colonitzacions: grega, púnica, romana.
- Tenir nocions de la importància del poblat ibèric de Ca n'Oliver.

---

3. Descripció de l'activitat

La visita-taller de cicle superior d'Educació Primària està orientada al descobriment de les diferents cultures que van conviure a la Mediterrània amb els ibers, els diferents alfabetes, els suports d'escriptura ibèrica i l'alfabet dels ibers.

Ens trobarem a l'entrada del Museu de Ca n'Oliver on ens presentarem i s'explicarà l'activitat que durem a terme. A continuació visitarem les sales de l'exposició permanent "Cerdanyola, terra d'ibers", on descobrirem on podem trobar inscripcions ibèriques i com sonaria la llengua ibèrica, a través dels materials desenterrats al poblat de Ca n'Oliver i a altres jaciments de Cerdanyola. Per finalitzar, farem una visita pel jaciment i veurem tres edificis que han estat reproduïts basant-se en els que es van trobar al jaciment.

A continuació ens traslladarem a l'espai del taller on l'alumnat podrà manipular diferents suports i instruments d'escriptura ibèrica (metall, ceràmica). Per grups, disposaran d'alfabets adaptats jeroglífic, grec, romà i ibèric. S'explicarà la problemàtica de l'escriptura ibèrica, al no disposar d'un text bilingüe com en el cas de la Pedra de Roseta.

Modalitat dues hores: L'activitat pràctica consistirà en l'escriptura del nom del participant en els diferents alfabetes en un paper. Com a finalització, el nom en iber s'escriurà en una placa de ceràmica pintant i en metall amb incisió.

Modalitat tres hores: L'activitat pràctica consistirà en l'escriptura del nom del participant en els diferents alfabetes en un paper. Seguidament, el nom en iber s'escriurà en una placa de ceràmica pintant i en metall amb incisió. Per finalitzar, podrà practicar escriptura en una tauleta de cera i fusta amb un estilet.

---

4. Competències bàsiques

Conviure i habitar el món

- Situar etapes i fets de la història personal per entendre el pas del temps.
- Descriure canvis i continuïtats
- Plantejar preguntes.
- Identificar evidències i treure conclusions.
- Utilitzar críticament fonts d'informació que usin diferents tipus de suport per observar i analitzar l'entorn.
- Participar en un treball col·lectiu a l'aula.

Competències comunicatives

- Expressar idees i organitzar informacions de manera eficaç i intel·ligible.
- Comunicar idees i informacions de forma oral.
- Desenvolupar l'empatia mitjançant la comprensió de les accions humanes del passat.
- Utilitzar adequadament el vocabulari propi de les ciències socials per construir un discurs precís.
- Desenvolupar una actitud activa en relació a la conservació i preservació del patrimoni cultural, contribuint a donar-lo a conèixer.

Competències metodològiques

- Plantejar preguntes que siguin objecte d'investigació.
- Utilitzar habilitats per al tractament de la informació.
- Distingir entre informacions rellevants i anecdòtiques per copsar la intencionalitat dels missatges.
- Contrastar informacions a partir de fonts diverses.

Competències personals

- Buscar els fonaments de la seva identitat.
- Saber argumentar de forma lògica i coherent les explicacions dels conceptes estudiats
- Desenvolupar habilitats personals que afavoreixin les relacions interpersonals.

---

5. Continguts

- Adequació als coneixements previs de l'alumnat a través de preguntes.
- Aplicació de conceptes bàsics sobre la història antiga.
- Obtenció d'informació a partir de l'observació del patrimoni.
- Visita a l'exposició permanent del Museu de Ca n'Oliver per conèixer alguns dels objectes recuperats gràcies a les excavacions arqueològiques.
- Visita al jaciment *in situ* per tal de tenir un primer apropament a la seva importància.
- Anàlisi dels diferents suports d'escriptura ibèrica amb la manipulació de reproduccions de suports i instruments.
- Escriptura usant els diferents alfabetes i suports diversos.
- Aproximació al procés d'escriptura ibèrica amb un exercici d'empatia.
- Formulació d'hipòtesis a partir del material didàctic i de l'observació del patrimoni.
- Exercitació de l'empatia històrica i establiment de relacions entre el passat i el present.
- Valoració del llegat del món ibèric i de les seves aportacions.
- Anàlisi de les formes de vida dels pobles ibers (organització social, economia, creences, manifestacions artístiques) a través de les seves restes materials.
- Valoració de la necessitat de protegir i preservar el patrimoni.

6. Conceptes

- El poblat de Ca n'Oliver.
- El Museu de Ca n'Oliver.
- La Mediterrània, pont de cultures a l'antiguitat.
- La cultura ibèrica.
- L'escriptura.
- Els alfabetes de la Mediterrània.
- Els suports i instruments d'escriptura ibers.
- La difusió del patrimoni.

---

7. Activitats d'aprenentatge

- Benvinguda al grup al Museu de Ca n'Oliver, on es donaran les pautes sobre l'activitat que es desenvoluparà.
- A partir de la xerrada introductòria copsarem els preconceptes de l'alumnat.
- Seguidament farem una visita guiada al Museu de Ca n'Oliver, fent especial atenció en els àmbits relacionats amb l'escriptura i la llengua.
- El primer contacte amb el jaciment de ca n'Oliver mitjançant la visita guiada ens permetrà veure com eren les cases ibèriques.
- Amb la ubicació d'unes cultures al mapa de la Mediterrània, coneixerem els diferents alfabetos que convivia a l'antiguitat.
- La manipulació de reproducció de suports i instruments d'escriptura ens ajudarà a deduir on podem trobar inscripcions ibèriques.
- L'activitat pràctica consistirà en l'escriptura del nom del participant en l'alfabet jeroglífic, grec, iber i llatí.
- Després sobre fang i estany, cada participant reproduirà el seu nom en ibèric mitjançant un pinzell i amb incisions amb punxó (modalitat dues hores) i també sobre una tauleta de fusta i cera amb estilet (modalitat tres hores).

8. Recursos i materials

- Dossier pedagògic pel docent, que inclou un guió didàctic, propostes d'activitats anteriors i posteriors a la visita al Museu i jaciment de Ca n'Oliver i quadern solucionat.
- Plastificacions dels diferents alfabetos (jeroglífic, grec, llatí i iber).
- Un paper, una plaqueta de ceràmica i estany per cada participant amb pinzell i punxó per escriure el seu nom.
- Tauletes de cera i fusta amb estilets per poder fer una pràctica d'escriptura.
- Reproduccions de suports i instruments d'escriptura: metall, ceràmica, tauleta de cera.

---

9. Fitxa de l'activitat

Nom de l'activitat:

Saps què hi diu?

Horari de les activitats didàctiques: a concretar.

Durada total: 2 hores/3 hores.

Cicle educatiu: cicle superior d'Educació Primària.

Nombre d'alumnes: 30 alumnes màxim per grup.

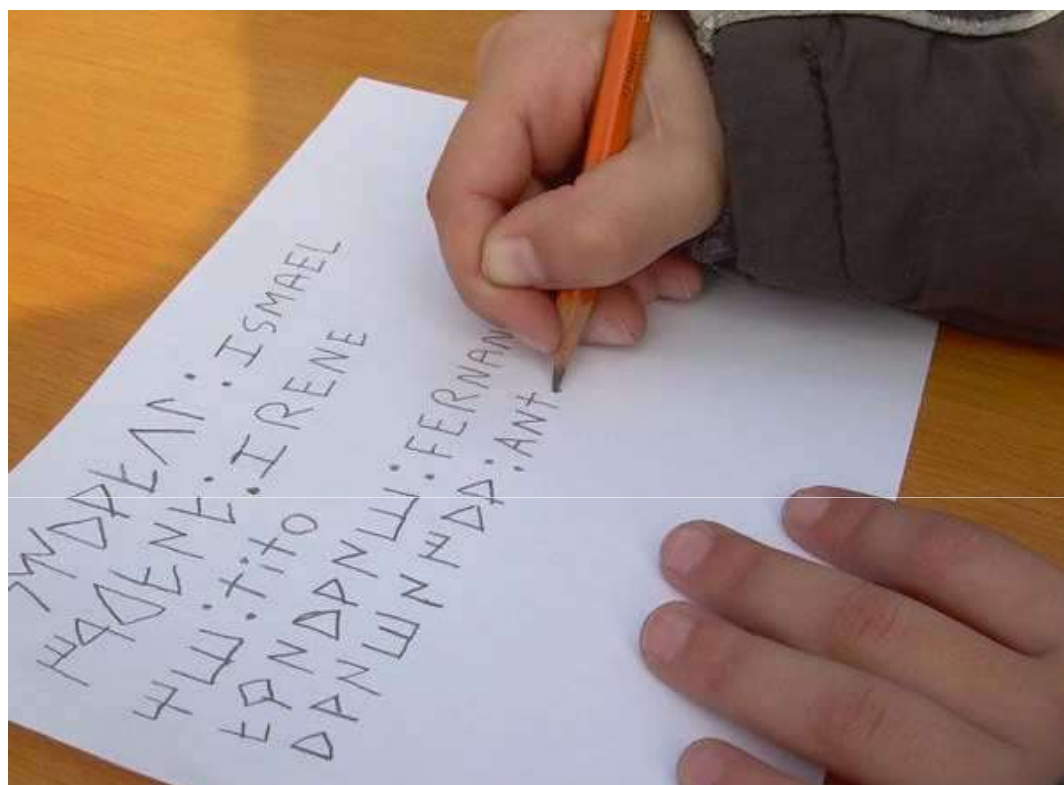
El docent haurà d'estar present durant l'activitat per tal d'acompanyar i supervisar el grup.

10. Consells pràctics:

- Cal procurar ser puntuals.
- Cal vestir amb roba i calçat còmodes.
- Cal parlar amb veu baixa durant l'activitat perquè visitarem un museu.
- Cal manipular el material didàctic amb molta cura.
- L'alumnat compartirà els materials per grup, i en tot moment n'han de ser responsables i tenir-ne cura.
- Cal animar l'alumnat a participar en totes les activitats de manera activa.

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

Saps què hi diu?

Nom: .....

Quadern de Cicle Superior-solucionari

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

Museu Ca n'Oliver

Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver

C/ València, 19

08290 - Cerdanyola del Vallès

Telèfon: 93 580 45 00

Fotografies

Copyright: Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver

Ajuntament de Cerdanyola.

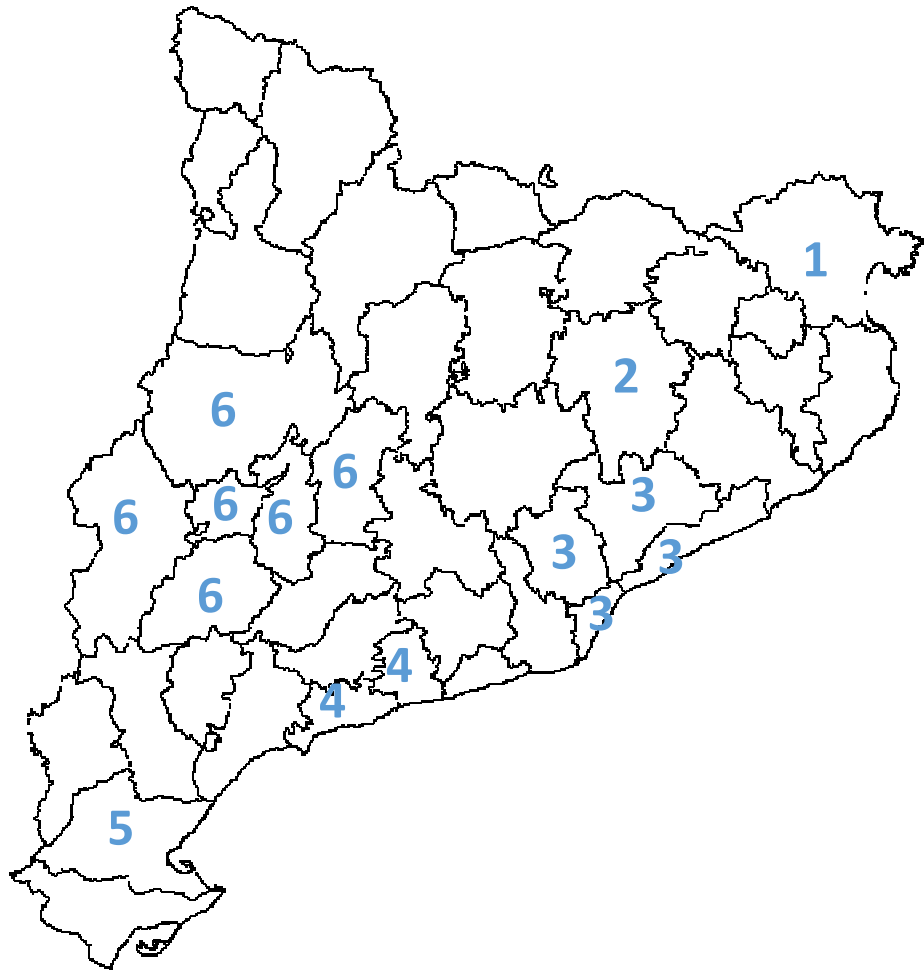
Dibuixos

Ado Acosta

Qui eren els ibers?

1. Els pobles ibers van viure al litoral mediterrani entre els segles VI aC – I aC. Estaven organitzats en tribus. Situa en el mapa les més importants.

1 Indigets (Empúries) – **2 Ausetans** (Osona) – **3 Laietans** (Maresme i Barcelonès, Vallès) – **4 Cossetans** (Baix Penedès i Tarragonès) – **5 Ilercavons** (Baix Ebre) – **6 Ilergetes** (comarques de Lleida)

2. Pinta la nostra comarca en color vermell.
3. Amb una fletxa situa la cultura ibèrica al seu temps.

Ibers

Estructura i situació dels poblats ibers

1. Completa la frase següent:

Mediterranis – ibers – fenicis – cartaginesos - grecs – autòctons

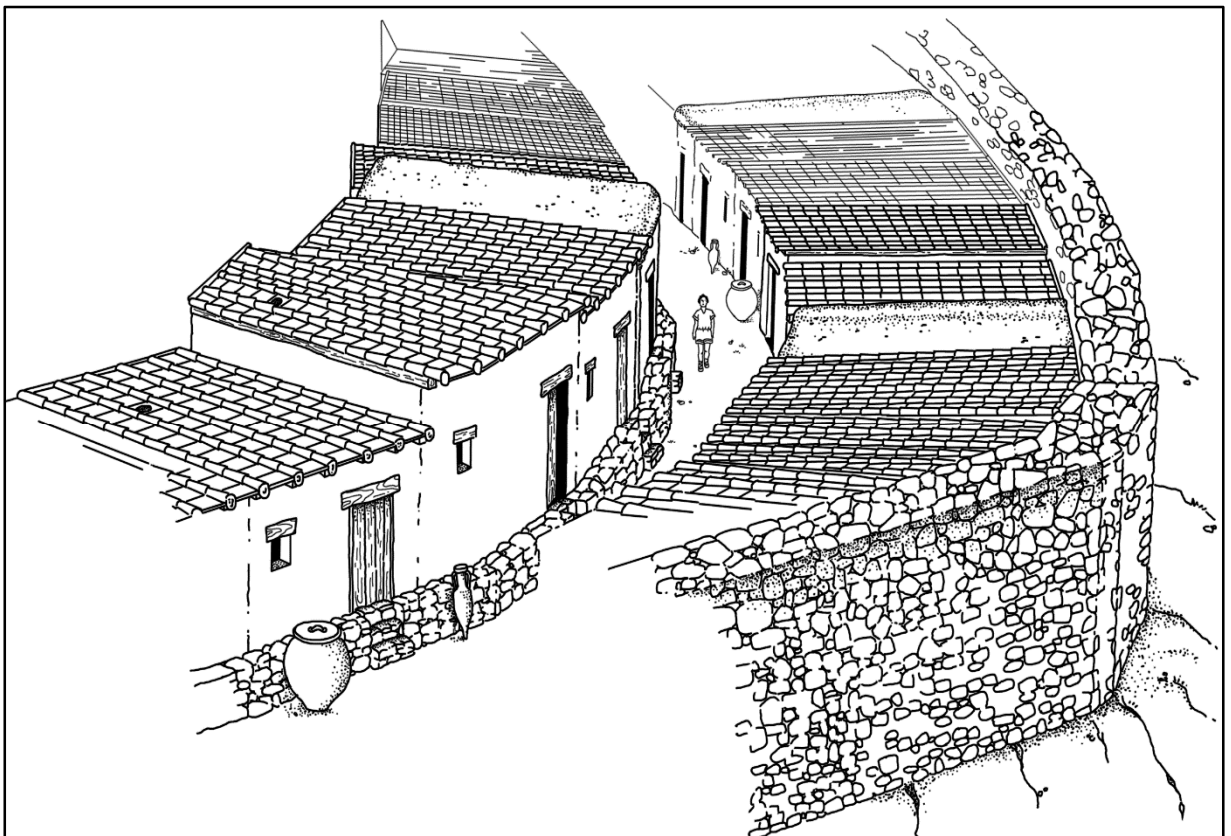
*Els **ibers** eren el fruit de la influència de pobles **Mediterranis** com els **fenicis** els **grecs** i els **cartaginesos** amb els pobles **autòctons***

2. Observa el dibuix del barri sud de Ca n'Oliver. Escriu adjectius i noms que t'ajudin a explicar com eren cadascun dels seus elements.

*Carrer: **estret, pavimentat, organitzat, .***

*Cases: **senzilles, petites, adossades, planificades, confortables.***

*Estructura defensiva: **muralla, torres, merlets, fossat, alta, complexa, potent, segura,***

Els suports i els instruments de l'escriptura

1. Posa nom a aquests suports i instruments d'escriptura.

pedra – plom – ceràmica – cera – càm – estilet– punxó de ferro

2. Relaciona cada suport amb el seu instrument.

3. Quins d'aquests suports d'escriptura utilitzaven els ibers?

Pedra, plom i ceràmica

